

Telegraful

Organ național-bisericesc

Onor. «Asociațiunea»

(Of.)

Sibiu

Abonamentul:
Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 130 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.
Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele
să se adreseze Redacției Telegraful Român strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză
Articole nepublicate nu se înapoiază

Prețul inserțiunilor:
un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului Telegraful Român, Sibiu, str. Mitropoliei 45

Tradiționalismul și ortodoxia

(Articol final, v. Nr. 73.)

IV

Dar să trecem la ceea ce înțelegem noi prin tradiție. Apologii fercheși ai pseudoineditului cari luptă cu atâta îndârjire împotriva fenomenelor ce lor li se par banale, fără a-și da seamă de banalitatea lor proprie cu adevărat plictisitoare, califică tradiția ca un ce anacronic. Dâșii văd în strădaniile firești ale pulsului tradițional o mască uzată și nesinceră, joc de carnaval inoportun. Erorile purced aici din diletantism, căci rea credință în materia științifică este exclusă. Impotriva acestei falangi dure-roase trebuie dusă aceeași luptă care se duce îndeobște împotriva analfabeților de tot soiul.

În afară însă, de acești lamentabili diletanți, mai există o tabără, care profesează păreri ce neapărat trebuie distruse, pentru a risipi orice confuzie. E grupul celor lipsiți de talent, cari utilizează formule învechite din pricina lipsei facultății creatoare, compromițând astfel un sentiment generos.

Tradiția în genere nu se opune spiritului inovator, după cum nu se opune nici cuceririlor civilizației.³ Se opune însă, fără cruțare ori cărui val de cosmopolitism. Tradiția nu se restrânge la splendidul cult al înaintașilor, nici la viețuirea conformată pe dea'ntregul trecutului, ci se ridică la înaltele sfere ale creației veșnic proaspete, despote de duhul moștenit de-alungul veacurilor din moși strămoși. Experiența de veacuri nu poate fi înlăturată, câtă vreme ea servește de singura posibilitate de conservare națională. Creația este cu neputință fără sinceritate. Sinceritatea presupune ritmul lăuntric al creatorului, care în mod fatal este specificul național al demiurgului. Astfel progresul nu este posibil decât în cadru național. Cosmo-

politismul înseamnă deci, o răătăcită credință a unor străduințe luate în deșert, pe câtă vreme tradiționalismul în lumina aceasta ne apare ca singura posibilitate de viețuire sinceră și de creație culturală.

Apropiindu-ne de realitățile poporului românesc, trebuie să concedem că îmbrățișarea atitudinii tradiționale, presupune fără rezervă și adâncirea viețuirii în matcă ortodoxă, nu numai sub raport istoric, dar și social. Ortodoxia nu e numai o profesie de credință, dar e și o mentalitate, întocmai ca și catolicismul. Toată făptura etnică a poporului nostru este dezvoltată conform caracterelor ortodoxe, ear ortodoxismul se găsește pe dea'ntregul asimilat în simțirea și judecata țaranului român. Pentru dâșul aceasta este singura realitate a lucrurilor; — viețuirea creștinească de mult s'a imprimat în sufletul țaranului nostru. Hristos trăește cu el în vârf de munte, cât și în adâncă vale, în bisericuța-i de lemn, în căsuța-i din margine de munte, toată lauda lui se 'ndreaptă spre Cer și nici măcar în sudalmă (care să mi se ierte, dar în toată trivialitatea ei este așa de naiv sinceră) nu uită de marile sale realități metafizice. Legea sa cu psalmodieri adânc simțite este doar cel mai de seamă far de orientare de al său. Afinitatea mentalității românești cu viața ortodoxiei ia însă proporții și mai mari. Misticismul românesc, fundamental deosebit de cel rusesc, este totuș de esență orientală deci, ortodoxă. Marea speranță pe care o pui în rostirea rușii tale, evocarea unei întregi lumi de poezie și basm realistă și totuș fantastică — și în fine atribuirea ori cărui fapt concret unei semnificații supranaturale, chiar și atunci când nu e vorba de o poveste superstițioasă, constituie expresia unui vădit spirit ortodox. Ear când cultura (cea adevărată) își începe activitatea, se ivesc fatal individualismul

și democrația,³ ce se împacă de minune cu întreaga comoară de mentalitate ortodoxă, isvorată din inimă și turnată în ritual de aur. Și dacă la toate astea am adăoga întreg felul nostru de comportare, de judecare și viețuire, și mănunchiul fără de pereche a ceea ce a putut poporul nostru să producă în arta sa populară, a cărei proces nu-l putem face din motive spațiale, înțelegem că ortodoxia și tradiția sânt pentru români noțiuni identice, pe care numai spirite ce și-au pierdut contactul cu trăirea milenară a neamului, o pot nega cu îndâr-

³ Aceasta din urmă este contestată de mulți ca, făcând parte din domeniul caracterelor neamului nostru, totuș convingerea noastră este că ne aparține.

jire, dar fără mult înțeles. Căci știut este că nu oamenii făuresc curente, ci val-vârtejul răpește pe om, sau cum așa de frumos a spus o Miron Costin: *nu vremile sânt sub cârma omului, ci bietul om sub vremi.*

În fața acestor crâmpee răpitate așa de-a valma, recunosc, din lumina și umbra noastră, trebuie să ne încredințăm că singurul îndreptar ce ne va călăuzi spre limanul epocii pe care am numit-o organică și care va însemna clipa aceea, când și noi ne vom putea da contribuția noastră la marea operă a umanității, — nu va putea fi decât calea ortodoxiei:

*Cred într'unul Dumnezeu,
Tatăl Atotțiitorul... V. Iancu*

Cuvânt

— rostit de Păr. consilier mitropolitan Dr. VASILE BOLOGA, în 13 Octomvrie 1928, la parastasul celebrat în catedrala din Sibiu, pentru odihna sufletului adormitului în Domnul, arhiepiscopul și mitropolitul MIRON. —

*Înalt Prea Sfințite Părinte!
Prea Sfințit Părinte Arhierel!
Iubiților Frați!*

Un adevăr psihologic spune că, trecutul unui popor luminează îndeobște cărările viitorului său. Din acest moment psihic se explică, pentru ce atâta râvnă în sufletul popoarelor civilizate, adese ori până la avânt, pentru studiul trecutului lor.

Biserica noastră strămoșească însă pe lângă acest îndemn de ordin științific și practic, pune mai pre sus de toate *sentimentul pietății*, din care isvorește toată râvnă și toată dragostea noastră pentru trecutul strămoșesc, ca familie, ca neam sau ca patrie.

Călăuziți de acest sentiment al pietății, serbăm noi astăzi *aniversarea centenară* dela nașterea fericitului arhiepiscop și mitropolit *Miron Romanul*, neuitatul arhipăstor al bisericii noastre în anii 1874—1898, comemorând totodată și împlinirea anului al 30-lea dela încetarea sa din viață.

Împrospătăm deci un trecut istoric, greu și viforos, din care se desprind adevărurile eterne cu învățămintele lor, de care a fost povățuit în acțiunile sale publice, un distins arhipăstor al bisericii noastre.

Ne va surprinde întâi de toate, cum umilul fiu de țaran român dela Mezieș din județul Bihor, născut în 1828, s'a putut ridica la o treaptă atât de înaltă în sinul unui popor, în viața unui stat? Și constatăm cu sa-

tisfacție morală, că numai eminentelor sale însușiri personale este a se mulțămî, că s'a putut învrednici de asemenea înaltă distincție.

În tinerețe face studii gimnaziale în Beiuș, totdeauna între cei dintâi elevi, filozofice în Oradea Mare, apoi cursurile teologice în Arad din 1846—1849, unde face și practică în cancelariile consistoriale.

Sub episcopul *Gherasim Rațiu*, în 1849, intră în serviciul administrativ al bisericii, ca vice-notar, apoi ca notar consistorial în Arad. În acest serviciu, sub următorul episcop *Procoptu Ivăciovici*, se face aproape indispensabil pentru conducerea treburilor bisericesti în eparhia Aradului, prin abilitate deosebită pentru administrație și organizare.

În 1856 e numit profesor seminarial în Arad, iar în 1857 intră în statul monahal. Ca profesor se distinge prin zelul și cunoștințele sale bogate și trece repede prin treptele ierarhice, în 1857 e diacon, în 1858 protodiacon, în 1862 sincl și în 1864 protosincl.

Prin 1861 încă, se avântase cu însuflețire în mișcările naționale, onorat cu încrederea de președinte al partidului român din Arad. Lui este a se mulțămî, că partidul român a luptat atunci solidar pentru alegerile parlamentare cu strălucită izbândă, încât în județul Arad un singur cerc a putut fi cucerit de guvernul maghiar, și acela mai mult din anumite considerații politice, reușind români

³ Vezi «A doua neatârnaire», de *Nișifor Crainic*, (Gândirea Nr. 1 din 1926) unde se accentuează marea deosebire dintre noțiunile «cultură» și «civilizație».

în toate celelalte cercuri. Atunci s'a dovedit atât de strălucit, ce poate dobandi poporul român, dacă merge solidar și nu divizat în partide.

Pela 1868, se desfășură frământările marelui Arhiepiscop *Andrei Baron de Șaguna*, pentru noua organizare sinodală-constituțională a bisericii noastre. *Miron Romanul* ia parte la aceste mișcări în Congresul național bisericesc din 1868, în care s'a creat Statutul organic al marelui *Șaguna*, și contribuie însuși cu sufletul său luminat la votarea celor mai gingașe chestiuni, atragând atenția tuturor asupra sa.

De *Șaguna* a fost mult apreciat acest bărbat. În 1868 i-a încredințat o misiune grea, să reprezinte interesele bisericii noastre la o anchetă ordonată de guvernul țării pentru organizarea școalelor populare, de care s'a achitat spre deplina mulțămire a marelui *Șaguna*.

În era dualismului austro-ungar, în 1869, e ales deputat dietal și ține acest mandat, până l-a numit guvernul inspector regesc școlar în județul Caraș-Severin. A primit însă, aceste funcții politice, numai pe lângă consentimentul superiorilor săi bisericești. Îndeosebi în afaceri școlare, bisericești și naționale, nu făcea nici odată vre un pas, fără să consulte mai întâi pe marele său șef, Mitropolitul *Șaguna*.

În 1870 îl alege sinodul diecezan din Arad, de vicar episcopesc și președinte al Consistoriului din Oradea Mare, când a abzis din postul de inspector școlar regesc. Ca vicar e promovată la demnitatea de arhimandrit, iar după moartea Mitropolitului *Andrei* în 1873, episcopul dela Arad *Procopiu Ivăcovic* e ales în scaunul de mitropolit și în locul său a fost ales episcop al Aradului *Miron Romanul*, introdus în 3 Februarie 1874.

În același an s'a întâmplat (1874), că Mitropolitul *Ivăcovic* a hirotonit în Sibiu pe arhimandritul *Teofil Bendela* de arhiepiscop și mitropolit la Cernăuți, asistat de episcopii săi sufragani, între care și noul episcop al Aradului *Miron Romanul*. Cu acel prilej tinărul episcop a impresionat adânc suita mitropolitului dela Cernăuți, încât nu peste mult Facultatea teologică dela Cernăuți i-a oferit titlul de *doctor în teologie*. Aci însă, aș deschide o mică paranteză. Prin anii 1881—1882 ca tinăr practicant în cancelaria consistorială din Sibiu, aveam

fericirea să fim poștiți din când în când la masa ospitală a înaltului prelat. În conversația sa părintească dela asemenea ocazii, descoperia ici-colea câte ceva din șoptele sufletului său. Așa am aflat, că pentru Universitatea din Cernăuți, nu avea deosebită afecțiune, pentru că, ne zicea, ea a fost înființată la centenarul răpirii Bucovinei dela sinul țării mame Moldova. Din acest motiv, în timpul păstoririi sale, nici un tinăr nu s'a trimis din Arhidieceza sa pentru studii la Facultatea teologică din Cernăuți. Astăzi, mulțămite cerului, referințele s'au schimbat, revenind Bucovina la sinul țării mame. Dar când i s'a oferit titlul de *doctor în teologie*, întâi a consultat pe episcopul său sufragan dela Caransebeș *Ioan Popazu*, și numai după recomandarea acestuia s'a hotărât, să primească titlul onorific, de care altcum nici odată nu s'a folosit.

Dar să revenim.

În scaunul episcopesc dela Arad a stat scurtă vreme, abia $\frac{1}{4}$ de an, pentru că mitropolitul *Ivăcovic* dela Sibiu a fost ales patriarh al sârbilor la Carloviț și în același an a rămas vacant scaunul Mitropoliei din Ardeal, în care Congresul național-bisericesc a ales întâi pe episcopul dela Caransebeș *Ioan Popazu*, a cărui alegere nu a primit sancțiunea Coroanei și la a doua alegere, în 3 Decembrie 1874, a fost ales episcopul Aradului *Miron Romanul* de arhiepiscop și mitropolit al românilor ortodocși din Transilvania și Ungaria. Alegerea s'a aprobat de Coroană și a fost introdus în caunul Mitropoliei, încă la finea anului 1874, în floarea bărbăției, abia de 46 de ani.

Pentru biserica noastră a fost o norocire aceasta alegere, pentru că, proprie zis, cel dintâi urmaș al marelui *Șaguna* a fost luminatul arhiepiscop *Miron Romanul*, bărbatul cel mult apreciat de *Șaguna*, care în Congresul din 1868 a contribuit însuși cu spiritul său pătrunzător la crearea Statutului Șagunian, pentru noua organizare constituțională a bisericii noastre. Ca atare era cel mai chemat pentru a pune în practică concepțiile marelui *Șaguna* și a desăvârși opera lui măreață, glorioasă și binefăcătoare bisericii și neamului, cum s'a dovedit atât de convingător până în zilele noastre. Acesta e cel dintâi merit al său, că a înțeles opera lui *Șaguna* și a știut să o desăvârșască, ca puținii alții dintre contemporanii săi.

Din activitatea sa de arhipăstor al bisericii noastre, voiu aminti momentele mai însemnate, trecute astăzi în domeniul istoriei. Și fac aceasta după cuvântul apostolului: nu luându-ne după basme meșteșugite, ci văzând mărirea lui cu ochi noștri. (Petru, II, v. 16).

La cârma bisericii, de câte ori i se cerea, ca un vulture se avânta pentru apărarea intereselor ei. Astfel îl vedem în 1879 în fruntea unei mari deputațiuni, compusă din arhiepiscopii Mitropoliei și deputații trimiși de sinoadele eparhiale, prezentând la treptele înaltului *Tron* al țării, protestul poporului român contra legii parlamentului ungar pentru introducerea limbii maghiare, ca studiu obligat în învățământul tuturor școalelor populare pin patrie. Deasemenea luptă cu bărbăție în 1883, în contra introducerii limbii maghiare în școalele secundare. Nu isbutește, de sine înțeles, să răstoarne legile regimului șovinist de atunci, dar pentru apărarea intereselor poporului român, și-a făcut o datorie istorică, pe toată linia.

A fost apoi un alt prilej la expoziția din 1881, pentru ilustrarea curajului său civic, de mare și neînduplecat patriot român. Asociațiunea pentru cultura poporului român hotărâse atunci, să aranjeze în Sibiu o mare expoziție culturală, de industrie de casă populară-națională. Guvernul țării nu a recunoscut Asociațiunii acest drept și i a interzis aranjarea expoziției. Fruntașii intelectuali ai poporului român însă, în legitima lor revoltă sufletească, iau angajamentul, să aranjeze expoziția ca cetățeni particulari, în tainică înțelegere cu toate sufletele bune ale neamului. Între aceștia e și arhipăstorul lor *Miron Romanul*, care cel dintâi le vine în ajutor cu tot sprijinul său moral și material. Le pune la dispoziție grădinile sale arhiepiscopicești din Sibiu, pentru aranjarea expoziției.

Poporul român se mișcă se aigță după exemplul arhipăstorului său și trimite potop de obiecte pentru expoziție, din toți ramii vieții sale, din trecut și din prezent, și în câteva luni se deschide în Sibiu o expoziție impunătoare, la care vedem cu plăcere și concursul fraților din vechiul Regat, în frunte cu *Generalul Davila*, care timp de două săptămâni e oaspele înaltului prelat, — expoziție de industrie de casă populară, națională și culturală, cum nu s'a mai văzut

alta pe meleagurile noastre. Acția a provocat o nelncchipuită reacție. Pilda cea bună a arhipăstorului a covârșit totul și scopul s'a realizat cu triumf înviorător pentru interesele culturale ale poporului român.

Astfel se da lupta pe atunci, pentru bunurile sufletești ale poporului român, și'n această luptă arhipăstorul *Miron Romanul* era totdeauna în fruntea credincioșilor săi, cu inteligență înaltă, cu tact fin și intenții curate.

Situația arhiepiscopului român însă, era tot mai expusă în acele fatale timpuri politice ale poporului român. Între foc și nicovață, între Scylla și Caribdis ducea drumul arhiepiscopului român, și om să fi fost acela, care să cârmuiască corabia prin atâtea pericole. În sus viclene uneltiri, în jos ignoranță ori nepricebere, toate menite numai ca să împedecă ori ca să descurajeze pornirile cele bune. Adese ori atunci, pătruns până la lacrimi, striga bunul arhiepiscop, la toate ocaziile solemne, să se unească credincioșii în cugete și simțiri, ca să poată lucra în bună înțelegere pentru binele neamului.

Consecvent apelului său, păstra întotdeauna o atitudine moderată, căci ținta lui era să apropie sufletele, în virtutea misiunii sale evanghelice. Nu îngăduia însă nici odată, ca drepturile națiunii sale să fie încălcate. Lupta cu înțelepciune, fără alaiu și fără sgomot, și mulți dintre contemporanii săi nu înțelegeau, că aceasta e tactica omului superior.

Ispitele timpului se țineau lanț, dar n'a cotigat măcar odată din drumul cinstei și pășia cu înverșunare, când prestigiul neamului o cerea. Avem cazuri clasice, ca dovadă. Și voiu aminti unul:

În 26 August 1889, *contele Gabriel Bethlen*, comitele suprem al județelor Târnavă mică și Târnavă-mare și președintele societății culturale «*Enke*» din Cluj, îl invită la adunarea generală și la sfîntirea steagului acelei societăți, ca arhipăstor al bisericii noastre. Înaltul prelat, bine regândit și bine cumpănit, cum avea altcum obiceiul de a și face toate lucrările, respinge cu demnitate invitația și cu motive zdrobitoare pentru *Kultur Egylet* ul din Cluj, care nu era condus decât de veleitățile urgisitei maghiarizări din patrie.

În urma acesteia, furia maghiară nu mai cunoaște margini. Ca un po-

FOIȘOARA

Plan analitic pastoral

pe 12 luni: Septemvrie—31 August

Intocmit de Pr. DIONISIE BUCUR și adoptat de Conferența preoțească de la Cohalm

SEPTEMVRIE

În această lună copiii de școală, sub conducerea învățătorilor, vor lua parte la biserică, la serviciile divine.

Duminea 1. Predică: «Fiți desăvârșiți precum și Tatăl vostru e desăvârșit» Matei 5, 48. Datorința de a ne lumina mintea și nobilita sufletul spre a cunoaște bine legea noastră atacată de dușmanii creștinismului. Apel la munca pastorală ce începe. După ameazi: Inaugurarea școlii, cu apel către mame spre a pregăti copiii pentru școală.

Nașterea Născătoarei de Dumnezeu. Predică: Vecernia. Ce e vecernia și ce rost are? După ameazi: Cor cu societatea Sfântului Gheorghe.

Duminea 2. Predică: Utrenia. Rostul și însemnătatea ei. După ameazi: Cântări cu reuniunea femeilor.

Duminea 3. Predică: Utrenia. După amiază: Cântări liturgice cu societatea Sfântului Gheorghe.

Ziua Crucii. Predică: Însemnătatea crucii pentru ortodocși. «Cuvântul crucii celor înțelepți nebunie este», Ap. Pavel. Atacurile sectare și rătăcirile lor. Apologia Crucii. La sfârșitul liturghiei: Rugăciunea peste sămănturi, fiind începutul sămăntului. După ameazi: Conferență pastorală, Conservarea poamelor și zarzavaturilor pentru eamnă.

Duminea 4. Predică: Ce e liturghia? Câte liturghii sânt? Decând există liturghiile și cum s'au dezvoltat? După amiază: Cor cu societatea Sfântului Gheorghe.

OCTOMVRIE

Duminea 1. Predică: Liturghia catecumenilor. Ecteniile și însemnătatea lor. După ameazi: Cântări cu societatea Sfântului Gheorghe.

Cavloasa Paraschiva. Predică: Paraschiva ca model de femei cre-

știne. Combaterea luxului în îmbrăcăminte. După ameazi: Cetiri cu societatea Sfântului Gheorghe, din Istoria bisericii, de Ștefan Meteș.

Duminea 3. Predică: Tatăl nostru carele ești în cer, sfințească-se numele Tău. După ameazi: Cetiri cu Reuniunea femeilor din Povestiri morale Cartea robilor, de Ciotori, piesa: Mama.

Duminea 4. Predică: Vie împărăția Ta fie voia Ta. După ameazi: Cor cu societatea sft. Gheorghe.

Sft. Dumitru. Predică: «Precum în cer, așa și pe pământ», — oamenii să se nizuiască a imita caracterele creștine între cari excelează și sfântul Dumitru pe care l serbăm.

Duminea 5. Predică: «Pânea noastră cea de toate zilele dă-ni-o nouă astăzi». După ameazi: Conferență populară. Cooperatiia și foloasele ei pentru români.

NOEMVRIE

Duminea 1. Predică: «Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri». După ameazi:

Cetiri cu Reuniunea femeilor din: Mama lui Șaguna, de Dr. Lupaș.

Mihail și Gavril. Predică: «Și nu ne duce pe noi întru ispită, ci ne mântuește de cel rău». Ingerii, — când s'au creat Ingerii răi? Inger apărător lângă fiecare om. Cine sunt Arhanghelii Mihail și Gavril? După ameazi: Conferență cu societatea tinerilor Sfântului Gheorghe. Datorințele față de mort. Purtarea în biserică și la sfintele servicii, ținuta cuviincioasă.

Duminea 2. Predică: Ce e postul și cum se cade unui creștin să postească. Rugăciune la începutul postului. După ameazi: cetiri cu Reuniunea femeilor din: Mama lui Șaguna, de Dr. Lupaș.

Duminea 3. Predică: Isus și-a ales apostoli pentru evanghelizare. Instituirea sfintelor taine. După ameazi: cetiri cu societatea Sfântului Gheorghe din Istoria bisericească a lui Ștefan Meteș.

Intrarea în biserică. Predică: Botezul și însemnătatea lui. Botezul copiilor. După ameazi: Cor cu Reuniunea femeilor. (Urmează).

top se descarcă asupra lui injuriile și atacurile ziaristicii maghiare și ale societății «Emke» din Cluj. Neclintit însă, ca o stâncă de granit stă bărbatul conștiinței curate, în mijlocul valurilor furioase. Simțim par'că, cum își va fi zis în sufletul său cu străbunul *Horatius*: *Si fractus illabatur orbis, impavidum me ferient ruinae!*... Adversarului îi putem spune acum cuvintele Mântuitorului: «Cine se va înălța pe sine, se va smeri, și cine se va smeri pe sine, se va înălța». (Matei 23, v. 12) Oh, și dacă aș spune aceasta și iubitelui meu popor. În zilele de astăzi, poate, că n'aș greși pentru mulți din sângele meu, care uită ce a fost ieri și nu fac ce trebuie pentru mâne.

Românii atunci, în fața rezolutivei pășiri a Arhierelui lor, s'au ridicat până la unul, cu mare însuflețire, fără deosebirea de confesiune sau convingeri politice, și i-au prezentat o strălucită adresă de mulțumită și recunoștință pentru bărbăteasca apărare a prestigiului națiunii, iar în seara acelei zile un impozant conduct de torțe vestia lumii omagiul și recunoștința poporului român înaltului său prelat.

Cel mai luminat punct însă, din viața și activitatea sa arhipăstorească, a fost, fără îndoială, și va rămânea pentru totdeauna, memoria sa *circulară* din 22 Aprilie 1896, dată clerului și poporului său, din prilejul serbărilor *jubileului milenar* al Maghiarilor.

Timpul nu-mi îngăduie, să reproduc din cuprinsul acestei pastorale, plină de duh patriotic, etic și istoric. Constat numai, că geniul poporului român grăiește prin glasul său în cuprinsul aceleia, ca un prooc din anticitate, fălăind mândru în fața adversarului steagului nostru cel străbun, care și aștepta numai ceasul pentru cea din urmă biruință. Singurul bărbat, care a zugrăvit *realitatea zilei*. Singurul bărbat român, care din poziția sa înaltă a exprimat în azul Europei crezul politic-național al poporului român: da, avem să fim cetățeni devotați ai patriei noastre, drepti și loiali, în duhul părinților noștri, după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, iar nu după coiful închipuit al veneticului străin.

Nu se poate spune ce valuri uriașe a aruncat atunci buciul glasului său. Țara întregă s'a sguđuit. Naționalitățile saltau de bucurie. Oficialitatea însă, buimăcită de șovinismul său, cerea capul arhierelui român. Ministrul instrucțiunii, Wlassics, pentru ce n'am spus-o acum, și făcuse aceasta propunere la locurile mai înalte. Dar n'au îndrăznit a merge până la faptă. Au rămas datori c'o injurie. Istoria va înregistra însă, pe paginile ei cele mai frumoase, fapta bunului păstor, care sufletul și-l pune pentru urma sa cuvântătoare. Să ne închinăm memoriei lui, căci cuvântul său bărbătesc de multe-ori a apăsă în cumpăna sorții poporului român. Nu odată a fost ascultat și peste hotarele țării sale. În vechiul Regat d. p. pentru cazul fericitului Mitropolitului-Primat de odinioară: *Ohenadie*, în lumina vederilor sale i-s'a găsit soluțiunea cea mai norocoasă. Era cu neputință a-se trece peste concepțiile sale superioare, întemeiate numai pe adevăr, dreptate și loialitate.

Dar luptele nu conteniau. Și până la luptă decizivă, care a urmat abia în 1916—1917, s'au dat încă multe lupte parțiale, tot atât de crâncene, cu eroii lor și cu sacrificiile lor neuitate. Și înaltului nostru prelat îi era rezervată încă o soluție grea, până abia cu câteva luni înainte de a închide ochii.

Citadela culturii române din Brașov, marele nostru gimnaziu de acolo, era în pericol. Guvernul ma-

ghiar interzise să mai primească ori-ce ajutor din România, unde avusese, cu secolii înainte, donațiuni și moși, după care primia acum o rentă corespunzătoare, adică primia din când în când echivalentul bunurilor avute în România. Aceasta se considera la Budapesta de act nepatriotic, și a fost pus liceul în fața alternativei: ori închiderea școalelor, ori cererea ajutorului trebuitor dela guvernul unguresc, ceea ce era sinonim cu sufocarea școlii, cu ruperea tradiției și a limbii străbune.

Au urmat apoi multe intervenții diplomatice, între guvernele din București și din Budapesta, multe încordări între frați chiar, adese-ori inutile, și, după infinită corespondență oficială și discuții ziaristice, în cele din urmă a rămas biruitor punctul de vedere al bisericii noastre, recunoscându-i se dreptul la o rentă corespunzătoare pentru școlile sale din Brașov. În baza *dreptului privat*. Astfel s'a salvat adăpostul științei și culturii române în vechiul nostru Brașov.

Cu acest act s'a încheiat sbuciumul sufletului său, bun și mare întotdeauna trecând la cele eterne peste câteva luni.

La sfârșitul expunerilor mele despre acest pătrar de secol, greu și vioros dar falnic și demn de un capitol al epopeii noastre naționale, țin să închei cu propriile cuvinte ale înaltului prelat dela introducerea sa în scaunul Mitropoliei, atât de caracteristice personalității sale, și anume:

«Dacă prin concursul Măritului Congres și al celorlalte organe bisericești, îmi va succeda a realiza cât de cât dorințele ce le am față de aceste sarcini; dacă voi vedea înflorind sfânta noastră biserică; dacă voi experia, că în sinul bisericii noastre naționale domnește iubirea creștinească și frățietatea; dacă voi simți, că spiritul cel înalt al fericitului meu antecesor *Andrei Baron de Șaguna* este și rămâne cu noi; atunci mângăierea mea sufletească va fi deplină; atunci gratitudinea mea pentru onoarea încredere a Măritului Congres, va fi exprimată în fapte; atunci după ostenele chemării mele, mă voi putea ruga lui Dumnezeu cu cuvintele bătrânului Simeon: Acum slobozește pe robul tău Stăpâne în pace, că văzură ochii mei mântuirea ta, ce ai trimis în fața tuturor popoarelor, spre luminarea și mărirea poporului tău român».

Acesta a fost arhierul *Miron Romanul*.

Să depunem tributul recunoștinței noastre. Amin!

Lămuriri

Ni se cere publicarea următoarelor:

În ziarul «Curentul» din București un anonim din Brașov a publicat lista unor preoți, cari prin prefectura județului au primit ajutoare dela ministerul cultelor. Din acest prilej anonimul autor se năpustește asupra celor ce au primit ajutoare, învinuindu-i că le-au primit ca partizani politici, — și multe alte de toate.

De dragul adevărului, țin să dau următoarele lămuriri, cel puțin ce privește preoțimea din Săcele:

Adevărat, că mai mulți preoți au primit dela ministerul cultelor sume de bani prin prefectura județului Brașov, nu însă pentru atitudinea lor politică, ci pentru repararea nedreptății făcute nouă de legea agrară. Căci, pe când toate parohiile dela șes au primit sesiuni parohiale de 20—32 jugăre de pământ arător, p'atunci parohiile din comunele muntoase n'au primit de loc, sau foarte puțin, astfel că preoții din aceste comune, văzându-se nedreptățiți, au rugat în repetite rânduri pe dl ministru al cultelor să li se facă dreptate, ori dându-li-se

sesiuni parohiale și lor, ori cuota corespunzătoare în bani. Drept rezultat al acestor cereri, ministerul cultelor a acordat niște minimale ajutoare preoților fără sesiuni parohiale.

Toate acestea, prea bine le știe corespondentul anonim, care să zice că ar fi chiar un preot(?) — însă dacă n'ar fi mistificat adevărul, cum ar fi putut să-și terfelească colegii tocmai acum, când s'așteaptă o vizită înaltă prin aceste comune? Căci nu este o întâmplare, ca un fapt petrecut la lumina zilei în lunie, să l dai publicității tocmai în Octomvrie, ci este prea evidentă intenția de ponegrire la momentul oportun. Dacă anonimul corespondent crede, că ponegrind pe alții, se poate ridica pe sine, — să-i fie de bine!

Inchei aceste lămuriri zicând: Ferește-mă Doamne de prieteni, că de dușmani mă feresc eu!

Pr. *Zenovie Popovici*.

După vizita canonică

Ce însemnătate nestirbită are biserica noastră ortodoxă de dincoace de Carpați în viața poporului, s'a arătat din nou cu ocazia vizitației canonice, făcute zile acestea, în parohiile credincioșilor noștri din Bănatul alipit Sărbiei. Eată ce spune *Nădejdea*, ziarul partidului român din regatul iugoslav:

Vizita P. S. Sale arhierelui nostru Dr. Iosif Tr. Bădescu a fost o cale de triumf și de glorie, cum de zece ani poporul nostru n'a mai văzut.

Marea de oameni, zecile de coruri și fanfare, șirul nesfârșit al trăsurilor, banderile puternice, au fost simbolul acelei sufletești fericiri, de care a fost cuprins săracul nostru popor român.

Pretutindenii haine albe ca zăpada, călăreți cu steaguri tricolore, case împodobite toate în covoare, arcuri triumfale înflorite, căile toate presărate cu verdeață, — au fost semnul că acest popor, uitat și împilat, este o energie care nu poate fi desprețuită până la sfârșit.

INFORMAȚIUNI

Ziua Dobrogei. La aniversarea semicentenarului alipirii Dobrogei, toate școalele din țară vor face serbări comemorative. În 27 Octomvrie se vor citi povestiri dobrogene, pagini din scriitorii dobrogeni ș. a., iar în ziua următoare, tinerimea va asista la serviciile divine și va sădi în curtea bisericii sau școlii arbori comemorativi. Ministerul instrucțiunii a tipărit, cu acest prilej, o carte despre Dobrogea, o antologie literară.

La locurile sfinte. Părechea regală belgiană pântuește o vizită în Palestina. Regele și regina vor pleca la locurile sfinte în cursul lunii Februarie al anului ce vine.

D'n Codlea ni se anunță, că în 20 Sept. a. c., s'a făcut solemnul act al punerii temeliei la monumentala școală română, din această frunză comună, în prezența autorităților comunale și militare, din loc și luând parte și inspectorul școl. al regiunii Brașov, dl Nic. Orghidan. Din cuvântul festiv rostit din partea președintelui comitetului școlar, păr. Gh. Fl. Preșmeranu s'a desprins bucuria, că au putut românii din Codlea să și vadă realizată dorința, de a-și adăposti toată tinerimea școlară sub același acoperământ.

Preotul evanghelic săsesc din Brașov, Dr. Victor Glondys, asistând ca delegat al bisericii evanghelice din România la congresul societății «Gustav Adolf» la Freiburg, a expus într-o cuvântare situația sașilor din România. Dsa a arătat, între altele, că sașii din Brașov, în număr de 8900 plătesc anual 20 milioane lei impozite pentru scopurile evanghelice și culturale germane, pe care comunitatea bisericească trebuie să le realizeze. Fiecare sas din Brașov plătește deci anual 2220 lei numai pentru acele scopuri. Dr. Glondys a relevat nemulțumirea locuitorilor din Karlsruhe, care a găsit că e lucru monstruos să li se pretindă pentru scopuri bisericești 7% asupra impozitului către stat. «Noi a spus Dr. Glondys, nu plătim 7%, ci plătim 280% asupra impozitelor către stat». Aceste precizări arată că actualii conducători ai sașilor le impun acestora sarcini insuportabile, sub pretextul păstrării și dezvoltării culturii germane.

Sfintirea mănăstirii Sf. Ilie în Toplița. Duminecă, în 21 Octomvrie, s'a făcut sfintirea provizorie, — punerea antimisului, — în prezența I. P. S. Sale Patriarhului-Regent Miron. Sfintirea definitivă va urma în ziua de Sf. Ilie.

Biserica „revizionistă“ a tratatelor de pace, se plănuiește a se construi la Budapesta pe piața Ferdinand, aproape de gara de Vest. Lordul, de jidovească începătură, Rothermere, dăruiește, în acel scop, 50 mii de pengő. Drept recunoștință, urmașii arpadini din capitala ungurească vor pune, — cum vestesc zările lor, — portretul lordului tocmai lângă altar...

Știre economică din Palestina. În cursul lunii Iulie 1928, Palestina a importat mărfuri din România în valoare totală de Lst. 24.967 ocupând locul al 6-lea în rândul țărilor dela cari Palestina a cumpărat mărfuri în luna amintită. Mărfurile principale importate de Palestina, au fost: Lemne (de construcție și de lădițe de portocale), petrol, benzină etc., în valoare totală de 18.777 Lst., floarea soarelui (pentru fabricația uleiurilor) în valoare de 5.832 Lst., diverse în valoare de 358 Lst.

ȘTIRI LOCALE

Aniversări. Implinindu-se de curând 150 de ani dela clădirea bisericii parohiale greco-catolice din acest oraș, credincioșii ei au sărbătorit aniversarea prin liturgie solemnă, la sfârșitul căreia protopopul N. Togan a făcut istoricul numitei parohii. Tot atunci s'a făcut parastas pentru fostul președinte al Asociațiunii, Iosif Sterca Șuluțiu, dela a cărui naștere s'a împlinit acum o sută de ani.

Plesa mai nouă, Omul care a văzut moartea, scrisă de rodnicul scriitor, dl Victor Eftimiu, s'a jucat cu rar succes și în teatrul sibian. Spre deosebire de așa zisele piese de teatru «moderne», cu îndrăgostiri mai mult sau mai puțin imorale, lucrarea dlui Eftimiu se deosebește prin o acțiune simplă, firească și sănătoasă, cu scene pline de umor și duioșie. Omul care a văzut moartea și a luat, pentru o clipă, atingere cu veșnicia, vine să aducă oamenilor voința ce le lipsește întru împlinirea dorințelor pentru a fi fericiți. Rolurile, ținute de *Tony Bulandra*, *V. Maximilian* ș. a., sânt talmăcite cu artă superioară și stărnesc farmec și plăcere generală în mijlocul publicului ardelean.

— Compania dramatică *Mișu Fotino*, în turneul său de acum, va juca în teatrul Sibiului, Duminecă în 28 Octomvrie, ora 9 seara, comedia în 3 acte, Satirul, jucată de peste o sută de ori la București. Bilete la Librăria Foia Poporului, în strada Mitropoliei.

Nr. 639/1928 Prot.

(147) 2-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a Lovnic, din protopopiatul Rupeni (Cohalm), se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salar dela stat.
2. Venitele fasonate în coala B.
3. Venitele stolare: dela cca 50 fumuri (familii) de români câte 1 ferdelă de grâu (20 litri); dela 20 familii neorustici câte una ferdelă de cucuruz.
4. Sesiunea parohială în mărime de 8-9 jugăre pământ arător și fânaș.
5. Nouă (9) stânjini de lemne pentru foc dela comuna politică, făcute de parohieni și aduse la fața locului.

6. Venitele din parohie stabilite, aprobate și uzitate în protopopiatul Rupeni (Cohalm).

7. Dreptul de a mâna vite în pășunea comunală ca orice proprietar din loc.

8. Locuință în natură (în fosta școală confesională) și întru cât nu i-s'ar putea da în acest an locuința în natură, i se va da echivalentul corespunder pentru chirie în bani.

Concurenții să-și trimită cererile de concurs instruite cu documentele necesare în termenul fixat subscrișului oficiu protopopesc, având a se prezenta cu prealabila încunoștiințare a acestuia în comună, spre a celebra, cuvânta și a cânta la biserică, făcând astfel cunoștință și cu poporul.

Oficiul protopopes ortodox Rupeni, în înțelegere cu consiliul parohial din Lovnic.

Rupeni, la 1 Octomvrie 1928.

Ieronim Buzea
adm. protopop.

Nr. 380/928.

(145) 3-3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor vacante de clasa a III-a Chergheș cu filia Popești, și Cârjiți cu filia Breteliu din protopopiatul Deva, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sânt:

1. Chergheș cu filia Popești, cele fasonate în coala B pentru întregirea venitelor preoțești dela stat, sesiune parohială 7 jug. arător, câte o măsură (à 20 litre) grâu dela fiecare familie; casă parohială și stola usitată.

2. Cârjiți cu filia Breteliu, cele fasonate în coala B pentru întregirea venitelor preoțești dela stat, sesiune parohială 3 jug. arător, câte o măsură (à 20 litre) cucuruz sfărâmat de fiecare familie și stola usitată.

Concurenții își vor înainta cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în termenul deschis și se vor prezenta în parohii spre a face cunoștință cu poporul.

Deva, la 8 Octomvrie 1928.

Oficiul protopopes ort. rom. al tracutului Deva, în înțelegere cu consiliile parohiale.

Nicolae Duma
adm. protopopesc.

Anunțuri și publicații se primesc cu prețuri cumpătate, la administrația ziarului:

Telegraful Român

Nr. 230/928

(148) 3-3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiilor Bărești cu filia S.-Măria Orlea, Sălașul de sus și Silvașul de sus cu filia Lingina din protopopiatul Hațeg, se publică concurs repetit cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sânt:

1. Bărești cu filia S.-Mărie Orlea, cele fasonate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat, sesiune parohială în materă 11 jug., în filie 5 jug., fânaș și arător, adău (bir) câte 2 măs. porumb (à 30 litre) nesfărmit, dela fiecare casă; casă parohială și stola uzitată.

2. Sălașul de sus, cele fasonate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat, 12 jug. sesiune parohială (fânaș); câte 2 măs. porumb nesfărmit (à 30 litre) și câte jumătate zi de lucru dela 140 familii; casă parohială cu supraedificate în stare foarte bună, și stolele.

3. Silvașul de sus cu filia Lingina, cele fasonate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat; sesiune parohială în materă 8¹/₄ jug. arător și 16 jug. pădure, în filie 3 jug. fânaș; adău (bir) din materă 16 măs. porumb (à 30 litre) sfărmit, din filie câte 5 lei dela 78 familii; câte 1 zi de lucru dela 39 familii din filie; casă parohială în stare slabă, și stolele uzitate.

Concurenții își vor înainta cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în termenul deschis și se vor prezenta în parohii spre a face cunoștință cu credincioșii.

Hațeg, 7 Octomvrie 1928.

Oficiul protopopes ort. rom. al Hațegului în înțelegere cu consiliile parohiale.

Dr. C. Popescu
protopop.

Se caută pentru toate localitățile persoane

ca conducători de filiale. Cunoștințe speciale, depozit și capital rulant nu sunt necesare. Venit lunar cca 200 dolari

NOVELTY COMPANY
Valkenburg (Olanda)

(144) 2-3

Din «Biblioteca Bunului Păstor» se găsesc la Administrația Revistei teologice:

Nr. 13. «La cine ne vom duce?» de Dr. Gr. Cristescu, profesor.

Nr. 14. «La luptă dreaptă!» de Nicolae Colan, profesor.

Dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu se poate procura

Istoria bisericească universală

și

Statistica bisericească

de

Euseviu Popovici

profesor la Facultatea Teologică din Cernăuți

Curs oral în limba germană, ținut pentru ultima oară în anul academic 1909, revăzut și mai adăugit ulterior

Traducere

de

Mitropolitul Atanasie Mironescu

fost Primat al României

PREȚUL: Volumul I Lei 130.—

" II " 150.—

" III " 120.—

" IV " 200.—

plus spese postale Lei 30.—

A apărut, în a treia ediție, romanul:

MARTIRII,

de **Constanța Hodoș**, cu o prefață de Ion Gorun. București, Tip. I. Copuzeanu.

De vânzare la Librăria Arhidiecezană, Sibiu. Preț 60 lei, și porto.

TURNATORIA DE CLOPOTE**SCHIEB & KAUNTZ**proprietar **F. KAUNTZ****Sibiu, strada Morilor Nr. 2.****AVIZ!**

Am onoare a aduce la cunoștință, că în bună înțelegere cu asociatul meu, dl Fritz Kauntz, am eșit din firma Schieb & Kauntz. Numitul domn a preluat singur această întreprindere și o va conduce mai departe.

Cu deosebită stimă **Hans Schieb**

Aduc cu onoare la cunoștință, că la cerere proprie fostul meu asociat, dl Hans Schieb a eșit din firma Schieb & Kauntz, turnătorie de clopote și că de-acum voi conduce această întreprindere ca unic proprietar.

Cu deosebită stimă **Fritz Kauntz**

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă.

Dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu se pot comanda următoarele odoare bisericești:

Potire**Copie****Căldărușe cu mătăuz****Disc și Steluță****Lingurițe****Clopoțele pt. altar****Cădelnițe****Cruci****Cănuțe pt. Sf. mir****Candele****Cruciulițe****Garnitură pt. bolnavi****Chivot****Cununi****Prapori**

Toate aceste odoare bisericești sânt din Alpaca (Argint de China) aurite și foarte frumos executate, cu prețuri moderate.